

НИЙСЛЭЛ ДЭХ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Аудитын сэдэв: “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 2024 оны бүрдүүлэлт, зарцуулалт, үр дүн, үр нөлөө”

Аудитын код “НТАГ-2025/31-11-ШТА-ГА”

Аудит хийсэн үндэслэл, бүрэн эрх: Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовн 2024 оны А/108 дугаар тушаалаар баталсан Нийслэл дэх Төрийн аудитын газрын 2025 онд гүйцэтгэх сэдвийг үндэслэн Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 11 дүгээр зүйлийн 11.1, 11.5 дахь зүйлийг үндэслэн Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд хийв.

АУДИТЫН ГОЛ ДҮГНЭЛТ: Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагаанд тавих хяналт хангалтгүй нь хөрөнгө оруулалтын ажил удаашрах, хэрэгжихгүй болох, чанар байдал, ашиглалтад сөрөг нөлөөтэй байна.

Тайланг хүргүүлсэн этгээд: Нийслэл, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Засаг дарга

Нэмэлт мэдээлэл, мэдээллийн эх сурвалж: Open.audit.mn

Хаяг: УБ хот, Сүхбаатар дүүрэг, Соёлын Төв өргөө “Г” корпус, Утас: 327787

2025.09.25

Аудитын харилцан хамаарал:

Аудитын урьдчилсан судалгааны явцад төлөвлөлтийн үе шатанд судалсан баримт материал, хийсэн урьдчилсан дүн шинжилгээ, харилцан ярилцлагад үндэслэн аудитын ерөнхий эрсдэлийг “Дунд” гэж үнэлсэн.

Аудитын зорилго, зорилтууд, хамарсан хүрээ:

Орон нутгийн хөгжлийн сангийн бүрдүүлэлт, зарцуулалт, үр нөлөө, үр дүнд гүйцэтгэлийн аудит хийж, дүгнэлт, зөвлөмж боловсруулж, холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлэхэд аудитын зорилго чиглэгдсэн.

- Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийг холбогдох хууль журамд заасны дагуу төлөвлөж, бүрдүүлж, хуваарилсан эсэх;
- Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг журмын дагуу үр дүн, үр нөлөөтэй хэрэгжүүлсэн эсэх;
- Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийн зарцуулалтыг хууль журмын дагуу хянаж, тайлагнасан эсэх.

Аудитад ОНХС-ийн 2024 оны төлөвлөлт, худалдан авах ажиллагаа, өмнөх онуудаас дамжин хэрэгжих болон шинээр эхлэх ажлуудын санхүүжилт, гэрээний хэрэгжилтийг түүвэрлэн хамрууллаа.

Аудитын үр дүн:

Аудитын дэд зорилт 1.1.1. ОНХНС-ийн эх үүсвэрийг хуульд заасан эх үүсвэр тус бүрээр бүрдүүлсэн үү?

Хариулт: ОНХС-ийн нийт 71,045.2 сая төгрөгийн эх үүсвэрийн 22,868.3 сая төгрөг буюу 32.2 хувийг өмнөх оны үлдэгдэл санхүүжилт, 48,042.6 сая төгрөг буюу 67.6 хувийг ОНХНС-ийн орлогын шилжүүлэг, 134.3 сая төгрөг буюу 0.2 хувийг малын тоо толгойн албан татвар зэрэг хуульд заасан эх үүсвэр тус бүрээс бүрдүүлжээ.

Аудитын дэд зорилт 1.1.2. ОНХНС-аас нийслэлийн ОНХС-д олгох орлогын шилжүүлгийг хууль, журмаар баталсан аргачлалын дагуу хуваарилж олгосон уу?

Аудитын дүн: Монгол Улсын 2024 оны төсвийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлд ОНХНС-аас НОНХС-д олгох орлогын шилжүүлгийг 50,167.0 сая төгрөгөөр баталсан боловч сар бүрийн төлөвлөгөөт хуваарийн дагуу шилжүүлээгүй, нийт 2,124.6 сая төгрөгийг дутуу олгосон.

Аудитын дэд зорилт 1.1.3. Нийслэлийн орон нутгийн хөгжлийн сангаас, дүүргийн ОНХС-д олгох орлогын шилжүүлгийг баталсан хуваарийн дагуу олгосон уу?

Аудитын дүн: НОНХС-аас ДОНХС-д 30,115.3 сая төгрөг олгохоор орлогын шилжүүлгийн хуваарь баталсан бөгөөд орлогыг хуваарийн дагуу шилжүүлсэн ч 1,275.3 сая төгрөг дутуу олгосон байна.

Аудитын дэд зорилт 1.1.4. Нийслэл, дүүргийн ОНХС-д хуульд заасан эх үүсвэрийг судалж, орон нутгийн хөгжлийн санд нэмж төлөвлөсөн үү?

Аудитын дүн: Дүүргүүд нь малын тоо толгойн албан татварын эх үүсвэрээр 279.3 сая төгрөгийн орлого төлөвлөж, 134.3 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлжээ.

Аудитын дэд зорилт 1.2.1 Шат, шатны төсвийн захирагчид ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөхдөө иргэдийн саналыг хүртээмжтэй байдлаар авч эрэмбэлсэн үү?

Аудитын дүн: Нийслэл, дүүргийн ЗДТГ нь 2024 онд шинээр хэрэгжүүлэх ТАХ-ний саналыг “/onhs.mof.gov.mn/” цахим программ ашиглан 18-аас дээш насны иргэдээс давхардсан тоогоор 604,788 санал авсан байна. Үүнд: Цахимаар 255,809 санал, бүлгийн ярилцлага 1155, цаасаар 347,824 саналыг тус тус ирүүлжээ.

Иргэдээс ирүүлсэн саналд үндэслэн 286 ТАХ-г эрэмбэлж, үүнээс 2024 онд 65,042.5 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 275 ТАХ-г хэрэгжүүлэхээр баталсан байна.

Аудитын дэд зорилт 1.2.2. ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөхдөө орон нутгийн хөгжлийн бодлого, тэргүүлэх чиглэлтэй уялдуулсан уу?

Аудитын дүн: 2024 онд ОНХС-ийн хөрөнгөөр шинээр хэрэгжүүлэх ТАХ-г “Нийслэлийг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл”, “Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын захирагчийн 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”, “ДЗД-ын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр” “Нийслэлийн хөгжлийн жилийн төлөвлөгөө”-тэй тус тус нийцүүлэн төлөвлөжээ.

Аудитын дэд зорилт 1.2.3. Төсвийн тухай хуульд заасан шаардлага, шалгуур хангасан төсөл арга хэмжээг төлөвлөсөн үү?

Аудитын дүн: Тайлант онд НОНХС-ийн хөрөнгө оруулалтаар 33,819.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 82 ТАХ, ДОНХС-ийн хөрөнгө оруулалтаар 31,223.5 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 193 нийт 65,042.5 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 275 ТАХ-г хэрэгжүүлэхээр баталсан ба нийт ТАХ-ний 37.8 хувь нь Төсвийн тухай хуульд заасан төсөвлөлтийн шаардлага хангаагүй байна.

Аудитын дэд зорилт 1.2.4. Нийслэл, дүүргийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх чиг үүрэгт хамаарах төсөл арга хэмжээг тусгасан уу?

Аудитын дүн: Шинээр хэрэгжүүлэхээр баталсан нийт 65,042.5 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 275 ТАХ нь орон нутгийн чиг үүрэгт хамаарч байна.

Аудитын дэд зорилт 2.1.1. ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх төсөл арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг холбогдох хууль, журмын дагуу зохион байгуулсан уу?

Аудитын дүн: НЗД болон ДЗД нар худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулах захирамж гаргахдаа шинэ болон шилжих нийт 415 ТАХ-г нэршил, байршил, хүчин чадал зэргийг харгалзан 529 ТАХ болгон хуваажээ.

Тайлант онд 95,904.8 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 529 ТАХ-ний ХАА-г зохион байгуулан 71,570.2 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 410 ТАХ-ний гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулж, 69,508.0 сая төгрөгийн дүн бүхий гэрээ байгуулсан байна. ХАА зохион байгуулж, гүйцэтгэгч сонгон шалгаруулсан 28,204.6 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 108 ТАХ буюу 26.3 хувийг аудитын түүвэрт хамруулан шалгахад ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг холбогдох хууль, журмын дагуу зохион байгуулсан ч 14.8 хувьд нь шаардлага хангаагүй гүйцэтгэгчтэй холбоотой зөрчлүүд илэрч байна.

Аудитын дэд зорилт 2.1.2. ОНХС-ийн хөрөнгийг зориулалтын дагуу бодит гүйцэтгэлд үндэслэн зарцуулсан уу?

Аудитын дүн: Нийслэл, дүүргийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр тайлант онд шинэ болон шилжих 529 ТАХ-нд 72,959.6 сая төгрөгийн санхүүжилтийг олгохоор баталж, гүйцэтгэлээр 361 ТАХ-нд 44,553.1 сая төгрөг буюу 61.1 хувийн санхүүжилт олгосон.

Үүнээс өмнөх оноос дамжин санхүүжих 179 ТАХ-нд 18,526.8 сая төгрөг олгохоос 11,480.0 сая төгрөг буюу 62.0 хувь, шинээр хэрэгжих 350 ТАХ-нд 54,432.8 сая төгрөг олгохоос 33,073.1 сая төгрөг буюу 60.8 хувийн санхүүжилтийг тус тус олгожээ.

Аудитын дэд зорилт 2.2.1. ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээ төлөвлөсөн зорилтод түвшин, үр ашиг, үр дүнд хүрсэн үү?

Аудитын дүн: Тайлант онд нийслэл, дүүргийн ОНХС-ын хөрөнгө оруулалтаар нийт 529 ТАХ хэрэгжиж дуусахаас 61.1 хувь буюу 323 ТАХ бүрэн хэрэгжсэн, 16.5 хувь буюу 87 ТАХ хэрэгжилт дутуу, 119 ТАХ буюу 22.4 хувь нь хэрэгжээгүй байна.

ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн ТАХ төлөвлөсөн зорилтот түвшинд бүрэн хүрээгүй, үр ашиг, үр дүн хангалтгүй байна.

Аудитын дэд зорилт 2.2.2. ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний үр дүн нь орон нутгийн хөгжилд бодит хувь нэмэр өгөхүйц үр нөлөөтэй байна уу?

Аудитын дүн: ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн ТАХ-ний үр дүнд тохижилт, ногоон байгууламж нэмэгдэх, дэд бүтэц сайжрах зэргээр иргэд аюулгүй, таатай орчинд амьдрахад тодорхой үр нөлөө үзүүлж байна.

Аудитын дэд зорилт 2.3.1 ОНХС-ийн санхүүжилтээр бий болсон хөрөнгийг зориулалтын дагуу бүрэн хүчин чадлаар ашиглаж байна уу?

Аудитын дүн: ОНХС-ийн хөрөнгөөр бий болсон хөрөнгийн 51,239.1 сая төгрөгийн гэрээний дүнтэй 323 ТАХ бүрэн хэрэгжсэнээс аудитын түүвэрт 24,594.0 сая төгрөгийн гэрээний дүнтэй 115 ТАХ-г хамруулахад 95 ТАХ буюу 82.6 хувийг зориулалтын дагуу бүрэн хүчин чадлаар ашиглаж байна.

Аудитын дэд зорилт 2.3.2 ОНХС-ийн санхүүжилтээр бий болсон хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалт зохистой байна уу?

Аудитын дүн: ОНХС-ын хөрөнгөөр хэрэгжүүлж ашиглалтад хүлээн авсан 115 ТАХ-г аудитын түүвэрт хамруулан шалгахад 20 ТАХ-нд хөрөнгийг эзэнжүүлээгүй, хадгалалт хамгаалалт хангалтгүйгээс шалтгаалж эвдрэл гэмтэл үүсэж ашиглах боломжгүй болсон зөрчлүүд илэрсэн.

Аудитын дэд зорилт 3.1.1. Нийслэл, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, дотоод аудит нь ОНХС-ийн хөрөнгийн зарцуулалт, хэрэгжүүлсэн төсөл арга хэмжээний үр дүнд хяналтыг хэрэгжүүлсэн үү?

Аудитын дүн: Нийслэл, дүүргийн ИТХ-аас ОНХС-ийн гүйцэтгэл, хэрэгжилтэд тавих хяналтыг хэрэгжүүлээгүй байна.

Аудитын дэд зорилт 3.1.2. ОНХС-ийн хөрөнгөөр хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн ТАХ-ний гүйцэтгэлд захиалагчийн хяналтыг хууль, журмын дагуу хэрэгжүүлсэн үү?

Аудитын дүн: Нийслэл, дүүргийн ОНХС-аар өмнөх оноос дамжин болон шинээр хэрэгжсэн 44,553.1 сая төгрөгийн гэрээний дүнтэй 361 ТАХ-ний гүйцэтгэлд дүүргүүдийн ЗДТГ, НЗХГ, “НХОГ”, СХД-ийн Захиалагчийн алба, “Хан-Уул яармаг” ОНӨААТҮГ, “Чингэлтэй хөрөнгө оруулалт, бүтээн байгуулалтыг дэмжих төв” ОНӨТҮГ, “Баянзүрх дүүргийн хөгжлийн төв” зэрэг байгууллагууд захиалагчийн хяналт хэрэгжүүлсэн хэдий ч түүвэрт хамруулан шалгасан ТАХ-ий 4.3 хувьд зөрчил илэрсэн нь ОНХС-ийн

хөрөнгөөр хэрэгжсэн ТАХ-ний явцад тавих захиалагчийн хяналтыг хангалттай хэрэгжүүлээгүй байна.

Аудитын дэд зорилт 3.1.3. Өмнөх аудитаар хүргүүлсэн зөвлөмжийг үр дүнтэй хэрэгжүүлж ажилласан уу?

Аудитын дүн: НТАГ-аас “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 2023 оны бүрдүүлэлт, зарцуулалт, үр дүн, үр нөлөө” сэдвийн хүрээнд нэгдсэн удирдамжийн дагуу аудит хийсэн бөгөөд нийслэл, дүүргийн Засаг дарга нарт 3 зөвлөмжийг хүргүүлсэн байна.

Нийслэл, дүүргүүдийн ИТХ, ЗДТГ болон холбогдох бусад байгууллагуудаас зөвлөмжийн биелэлтийг хугацаа хоцроож ирүүлсэн ч зөвлөмжийн биелэлт хангалтгүй, бүрэн хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Аудитын дэд зорилт 3.2.1 ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн арга хэмжээг холбогдох журам, зааврын дагуу хугацаанд нь үнэн зөв, иж бүрэн тайлагнасан уу?

Аудитын дүн: Дүүргүүд ОНХС-ийн хөрөнгийн хэрэгжилтийн тайланг хугацаа хоцроож, журамд заасны дагуу бүрэн тайлагнаагүй, журмын хэрэгжилт хангалтгүй байна.

Аудитын дэд зорилт 3.2.2 ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж дууссан төсөл, арга хэмжээг нягтлан бодох бүртгэлд бүрэн тусгасан уу?

Аудитын дүн: Тайлант онд хэрэгжиж дууссан 51,239.1 сая төгрөгийн гэрээний дүнтэй 323 ТАХ-ээс 29,101.2 сая төгрөгийн гэрээний дүнтэй 164 ТАХ-г хөрөнгийн бүртгэлд бүртгэсэн, 16,066.3 сая төгрөгийн гэрээний дүнтэй 106 хөрөнгийг данс бүртгэлд тусгаагүй байна. Хөрөнгөд бүртгэх боломжгүй 6,071.7 сая төгрөгийн гэрээний дүнтэй 53 ТАХ-г урсгал зардлаар бүртгэсэн байна. Хөрөнгөд бүртгээгүй шалтгааныг тодруулахад бичиг баримтын бүрдэл, комиссын акт баталгаажаагүй зэрэг шалтгаантай байна.

Аудитын дэд зорилт 3.2.3 Сангийн хөрөнгийн зарцуулалт, үр дүнгийн талаар Удирдлагын мэдээллийн системд үнэн зөв оруулж, иргэдэд ил тод нээлттэй мэдээлсэн үү?

Аудитын дүн: Удирдлагын мэдээллийн <https://onhs.mof.gov.mn/> системд байршуулсан мэдээллийг шалгахад 2024 онд хэрэгжих 529 ТАХ-ээс 40 ТАХ-ний буюу 7.6 хувийн мэдээллийг оруулсан байгаа нь нийслэл, дүүрэг нь ОНХС-ийн хөрөнгийн зарцуулалт, үр дүнгийн талаарх мэдээллийг удирдлага мэдээллийн системд оруулаагүй, дутуу байршуулсан зэргээр журмын хэрэгжилт хангалтгүй байна.

Аудитын дэд зорилт 3.2.4 ОНХС-ийн хөрөнгийн зарцуулалтын талаар Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудсанд цаг тухайд нь мэдээлсэн үү?

Аудитын дүн: БНД, СБД, БГД, СХД, НД-ийн ЗДТГ ОНХС-ийн хөрөнгийн зарцуулалтын талаар шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудсанд цаг тухайд нь мэдээлсэн, нийслэл, БЗД, БХД, ХУД, ЧД-ийн ЗДТГ шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст мэдээллийг хугацаа хоцроож байршуулсан, мэдээлэл нь бүрэн бус байна.

Аудитын дүгнэлт:

1. ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх ТАХ-г иргэдийн саналд үндэслэн орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой нийцүүлэн төлөвлөсөн байна.
2. Нэр байршил тодорхой бус, зураг төсөвгүй зэрэг төсөвлөлтийн шаардлага хангаагүй зарим ТАХ-г хэрэгжүүлэхээр баталсан байна.
3. Төсөл арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг холбогдох хууль, журмын дагуу зохион байгуулсан ч шаардлага хангаагүй зарим гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулсан байна.
4. Хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалт хангалтгүйгээс хөрөнгө эвдэрч гэмтсэн байна.
5. ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж буй хөтөлбөр, ТАХ-ний төлөвлөлт, гүйцэтгэлд ИТХ-аас хяналт хэрэгжүүлээгүй байна.
6. ОНХС-ийн хэрэгжилтийн тайлан мэдээг удирдлага мэдээллийн систем болон шилэн дансны цахим хуудсанд дутуу байршуулж, хугацаа хоцроож мэдээлсэн байна.

Аудитын зөвлөмж:

Нийслэл, Дүүргүүдийн ИТХ болон ЗД нарт:

1. Төсөвлөлтийн шаардлага бүрэн хангасан ТАХ-г төлөвлөж батлуулах;
2. Тендерт оролцогчдоос ирүүлсэн баримт материалыг хууль тогтоомжийн хүрээнд үнэлэн, үнэлгээний хорооны гишүүдийн үүрэг, хариуцлагыг дээшлүүлэх;
3. Хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалтыг сайжруулж, эзэнжүүлэх талаар тодорхой арга хэмжээ зохион байгуулах;
4. Гэрээний хэрэгжилтэд тавих захиалагчийн хяналтыг бүрэн хэрэгжүүлэх, аудитаар илэрсэн зөрчлүүдийг арилгаж, хууль тогтоомжийг бүрэн хэрэгжүүлж ажиллах;
5. Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж буй хөтөлбөр, ТАХ-ний төлөвлөлт, гүйцэтгэлд тавих хяналтыг хэрэгжүүлж ажиллах,
6. Төсөл арга хэмжээний мэдээллийг удирдлага мэдээллийн систем болон шилэн дансанд цаг тухайд нь бүрэн гүйцэд байршуулж байх.